

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo

JU Srednja medicinska škola – Jezero Sarajevo
Patriotske lige 67a, 71000 Sarajevo,
Tel : 00387 33 44 39 87, Tel.fax : 00387 33 22 56 25;
e-mail: ssmsta@bih.net.ba

www.smsjezero.edu.ba

Broj: 02-7-1373/2022

Sarajevo, 27.9.2021. godine

Na osnovu Uputstva MO KS-a o organizaciji i realizaciji odgojno-obrazovnog rada u osnovnim i srednjim školama na području Kantona Sarajevo, u školskoj 2021/2022 godini, MO KS, br. 11/04-34-2024-1/21, od 27.08. 2021. godine, Priručnika za organizaciju i realizaciju odgojno-obrazovnog procesa u okolnostima pandemije COVID-19, MO KS-a , juni 2021. godine, Metodološkog uputstva za prevenciju i kontrolu infekcije SARS-CoV 2 i oboljenja COVID-19 u osnovnim i srednjim školama u Kantonu Sarajevo, MO KS, od 09.09.2021. godine, br. 11-34-32912-2/2 i Instrukcije za postupanje, MO KS, br. 11-03/02-33-329-1211/21, od 21.09.2021. godine, te Aneksa I metodološkog uputstva ZZJKS-a za prevenciju i kontrolu infekcije sa SARS-CoV 2 i oboljenja COVID-19 u osnovnim i srednjim školama u Kantonu Sarajevo, br. 01.4-5705-1/21, od 15.09.2021. godine, direktorica JU Srednja medicinska škola-Jezero Sarajevo, donosi

KRIZNI PLAN PRIPRAVNOSTI I ODGOVOR NA POJAVU COVID-19

1.UVOD

1.1. Osnovne informacije o COVID-19

Globalna pandemija nove koronavirusne bolesti 2019 (COVID-19), uzrokovana sa SARS koronavirusom, započela je u decembru 2019. godine. Novi betakoronavirus je sličan koronavirusu teškog akutnog respiratornog sindroma (SARS-CoV) i koronavirusu respiratornog sindroma Bliskog istoka (MERS-CoV).

Simptomi COVID-19 uključuju kombinaciju sljedećih:

- Groznica i povišena temperatura
- Kašalj
- Teškoće u disanju
- Bol u mišićima
- Umor.

Pored navedenih glavnih simptoma, određeni pacijenti imaju simptome kao što su grlobolja, curenje iz nosa, proliv, gubitak osjeta okusa i mirisa.

Približno 14% razvije ozbiljnu bolest koja zahtijeva hospitalizaciju i oksigenaciju, a 5% zahtijeva prijem u jedinice intenzivne njege. U teškim slučajevima COVID-19 infekcija može biti komplikovana sa akutnim respiratornim distres sindromom (ARDS), sepsom i septičkim šokom, multiorganskim zatajenjem, uključujući akutno oštećenje bubrega i oštećenje srca. Starija dob i komorbidne bolesti označene su kao faktor rizika za smrtni ishod.

Ljudi mogu oboljeti od COVID-19 ukoliko unesu virus u organizam udisanjem sitnih kapljica ili aerosola porijeklom od oboljelih od COVID-19 koji ih šire kašljanjem, kihanjem ili dodirivanjem površina rukama.

2.ORGANIZACIJA RADA U ŠKOLI

Nastava u 2021/2022 godini, provodit će se u skladu sa aktuelnom epidemiološkom situacijom, na osnovu Uputstva MO KS-a o organizaciji i realizaciji odgojno-obrazovnog rada u osnovnim i srednjim školama na području Kantona Sarajevo, u školskoj 2021/2022 godini, MO KS, br. 11/04-34-2024-1/21, od 27.08. 2021. godine; Priručnika za organizaciju i realizaciju odgojno-obrazovnog procesa u okolnostima pandemije COVID-19, MO KS-a , juni 2021. godine; Preporuka za škole za školsku 2021/2022 godinu, izdate od Zavoda za javno zdravstvo FBiH, august 2021; Smjernica za prevenciju i kontrolu infekcije COVID-19 u osnovnim i srednjim školama u Kantonu Sarajevo, vezanih za Kontrolnu listu za COVID-19, donesenih od strane JU Zavod za javno zdravstvo KS, naredbi, mjera i zaključaka Vlade Kantona Sarajevo i Metodološkog uputstva za prevenciju i kontrolu infekcije SARS-CoV 2 i oboljenja COVID 19 u osnovnim i srednjim školama u Kantonu Sarajevo, od 09.09.2021. godine, br. 11-34-32912-2/21. Nastava počinje 01.09.2021. godine, po kombinovanom modelu, uz poštivanje osnovnih principa prevencije u dokumentu Preporuke za škole za školsku 2021/2022 godinu, Federalnog kriznog štaba. Gdje nije moguće osigurati distancu od najmanje 1 metra (u svim smjerovima), škola autonomno organizira nastavni proces, tako što će omogućiti da što veći broj učenika što češće bude obuhvaćen nastavom u učionici, uz maksimalnu iskorištenost svih prostornih kapaciteta škole.

Školske klupe trebaju biti pozicionirane prema naprijed, tako da svaki učenik prilikom sjedenja gleda prema školskoj tabli. Učenici će sjediti u klupama po principu „cik-cak“, obezbjeđujući i na taj način adekvatnu distancu.

Kombinovani model nastave podrazumijeva direktno uključenje nastavnika „live stream“ u realnom vremenu s učenicima koji su u učionici i onima koji prate nastavu putem komunikacijskih alata/videopoziva. Ovaj model nastave podrazumijeva da učenici/učenice sudjeluju u nastavi po grupama, tj. dok je jedna grupa u školi, druga pohađa online nastavu. Nastava će se, dakle, provoditi u školi, a dijelom kod kuće putem informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Prioritet je optimalno korištenje fizičkih kapaciteta u školi uz primjenu svih epidemioloških mjera i uz maksimalno dopušten broj učenika/učenica u okviru jedne grupe. Ovakav model podrazumijeva ravnopravno učešće obje grupe u radu - nastavnom procesu. U slučaju kada iz tehničkih razloga nije moguće održati online čas s grupom koja nastavu prati od kuće, nastavnik je u obavezi nakon završenog časa poslati materijal učenicima/učenicama.

Kombinovanom modelu nastave pristupiti ukoliko minimalno 50 % učenika/učenica odjeljenja pohađa nastavu u školi, a ostatak učenika/učenica odjeljenja prati online nastavu. Ne dozvoliti da nastavnik/nastavnica u učionici boravi s jednim ili dva učenika/učenice.

Prijem učenika prvog razreda neophodno je organizirati u dvorištima, holovima škole ili, ako uslovi u školi dozvoljavaju, u odjeljenjima, sa posebnim terminima za prijem svakog odjeljenja.

Prva smjena počinje u 8 sati, a čas traje 45 minuta. Ukoliko se epidemiološka situacija pogorša, potrebno je razmotriti mogućnost skraćivanja školskog časa. Preporučuje se da, u tom slučaju, školski čas traje 30-35 minuta, zbog smanjenja ukupnog vremena provedenog u grupi. Nastava se odvija u jednoj učionici za jedno odjeljenje. Izuzetno, uz jasno propisan put i plan kretanja, moguće je za pojedine predmete organizirati kabinetsku nastavu. Kada grupa/odjeljenje napusti kabinet, isti je potrebno očistiti, prozračiti, a kontaktne površine dezinficirati.

Mali odmor traje 5 minuta, a veliki 15 minuta. Učenici male odmore provode u kabinetu u kojem prate nastavu, kako bi se izbjegle gužve i miješanje grupa. Učenici kroz angažman redara trebaju biti maksimalno uključeni u praćenje provođenja higijensko-epidemioloških mjera u učionici za vrijeme odmora. Preporučuje se pojačano prisustvo dežurnih nastavnika u vrijeme odmora.

Konzumiranje užine moguće je u učionici u kojoj grupa prati nastavu. Preporučuje se nositi obrok od kuće. Nije dozvoljeno korištenje zajedničkih prostorija škole za konzumiranje užina. Potrebno je stalno podsjećati na higijenu ruku i površina, te provoditi higijensko-epidemiološke mjere.

Učenik svaki dan dolazi i odlazi iz škole sa torbom sa minimalnom količinom stvari koje su neophodne, te svoju opremu i pribor ne dijeli sa drugima.

Vannastavne aktivnosti moguće je organizirati u online okruženju (preporučuje se prolongirati održavanje sekcija, sportskih aktivnosti, kao i takmičenja, do stvaranja povoljnih uslova za provođenje istih), dok je u slučaju njihovog provođenja u školi potrebno provoditi iste higijensko-epidemiološke uslove kao za redovan nastavni proces.

Ukoliko je neophodno da se nastava održava u specijaliziranim kabinetima, potrebno je organizirati rad na način da se što manja grupa učenika istovremeno nalazi u kabinetu.

Praktična nastava odvijace se u školskim radionicama i kod poslodavaca pod istim higijensko-epidemiološkim uslovima kao i općeobrazovna nastava.

Ne treba koristiti didaktičku opremu koja se ne može prati, posebno mekanu i platnenu opremu. Ako je moguće, potrebno je prati i sušiti didaktičku opremu na kraju svakog radnog dana.

Nastava iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj realizira se u sali. Kad god je moguće, nastavu je preporučeno održavati na otvorenom. Obavezno je poštivanje higijensko-epidemioloških mjera u svlačionicama i u vrijeme izvođenje nastave tjelesnog i zdravstvenog odgoja i pojačane lična higijena i higijena prostora. U istom prostoru u isto vrijeme smiju boraviti isključivo jedna grupa učenika i profesor. Fizička distanca mora se održavati svo vrijeme, aktivnosti trebaju biti organizirane tako da ne zahtijevaju dijeljenje ili dodavanje rekvizita. Učenici za vrijeme fizičkih aktivnosti ne nose masku.

Fizički razmak od najmanje 1 m u zatvorenom prostoru preporučuje se održavati kad god je moguće, sa iznimkom situacije u kojoj bi bilo neophodno pružiti pomoć učeniku zbog eventualne povrede. Kada se obavlja intenzivni aerobni trening, preporučuje se razmak od 4 m ili je potrebno da se intenzitet treninga zadrži na manjem nivou. Preporučuje se da se izbjegavaju kontakti sportovi.

Na svakih 50 m² prostora potrebno je postaviti najmanje tri prenosiva dezinficijensa.

Školske biblioteke stoje na raspolaganju svim učenicima škole uz strogo pridržavanje higijensko-epidemioloških mjera i bez zadržavanja u prostorijama biblioteke.

Proces organizacije odgojno-obrazovnog procesa za djecu s teškoćama u razvoju u vrijeme pandemije COVID-19 virusa, potrebno je tretirati neodvojivo od rada s djecom tipičnog razvoja. To se, prije svega, odnosi na proces donošenja odluka o pohađanju nastave i opravdanim razlozima nepohađanja nastave, načinima pravdanja izostanaka itd.

Prije početka školske godine, na sjednici odjeljenjskog vijeća, članovi vijeća (učitelji i razrednici), zajedno sa stručnim saradnicima škole, informirat će članove odjeljenjskog vijeća o osobitostima odgojno-obrazovnog funkcioniranja učenika s poteškoćama, njihovim karakteristikama, dosadašnjem radu, načinu rada, oblicima rada, kao i metodama koje su se pokazale uspješnim u radu za vrijeme pandemije i zajedno učestvovati u planiranju strategija podrške.

Škola će imenovati koordinatora inkluzivnog procesa koji će sarađivati s roditeljima učenika s teškoćama, Mobilnim stručnim timom i drugim ustanovama za vrijeme trajanja pandemije.

Stručna služba škole dužna je ostvariti inicijalnu i kontinuiranu saradnju između roditelja/staratelja, učenika, razrednika i predmetnih nastavnika. Potrebno je definirati vrijeme i način evaluacije rada, napredovanja, uz obavezan sastanak najmanje jednom mjesečno, kako bi se izdefinirale najprimjerenije vrste i oblici podrške, načini rada, socijalne vještine i sl.

Učenici iz ugroženih grupa (učenici koji imaju hronična oboljenja), odnosno oni koji zbog tog oboljenja imaju povećan rizik od komplikacija izazvanih COVID-19, mogu nastavu pohađati od kuće, samo na osnovu izvoda iz medicinske dokumentacije kojeg izdaje nadležni ljekar javne zdravstvene ustanove. Škola je dužna ostaviti roditeljima razuman rok za dostavu izvoda iz medicinske dokumentacije i učenicima osigurati optimalan model praćenja nastave.

Škola na svojoj web-stranici treba imati eksplicitno naznačenu i jasno uočljivu stranicu „Online nastava“ na kojoj će se nalaziti ažuran pregled svih važnih informacija i linkova za realizaciju online/kombinovanog modela nastave, što obuhvata i obavezu objavljivanja liste korištenih platformi i alata, kao i specifikacije minimalnih tehničkih karakteristika opreme koja omogućava korištenje platformi i alata.

Sjednice stručnih organa škole kao i sastanci sa Vijećem roditelja/učenika, roditeljski i informativni sastanci održavaju se online. Škola može navedene sjednice organizirati i uživo u prostorijama škole u skladu sa preporukama smjernicama kriznog štaba u pogledu dozvoljenog broja osoba u zatvorenom prostoru.

Nastavnici održavaju komunikaciju sa roditeljima na informativnim i konsultativnim online sastancima. Razrednik održava informativne sastanke najmanje jednom u dvije sedmice. Na sličan način i nastavnici koji nisu razrednici održavaju konsultativne sastanke. Roditelji zadržavaju pravo da dobiju dodatne termine za informacije i konsultacije. Dolazak roditelja/staratelja u školu potrebno je svesti na razumnu mjeru.

Potrebno je uzeti u obzir da su učenici i učenice bili izloženi povećanom stresu u proteklom periodu, te je sve sadržaje i aktivnosti, a posebno ocjenjivanje, potrebno planirati i realizirati, imajući za cilj cjelovit razvoj ličnosti učenika i opće blagostanje.

U septembru školske 2021/2022 godine, ne preporučuje se brojčano vrednovanje znanje učenika. Odgojno-obrazovni rad treba usmjeriti na pružanje psihosocijalne podrške, pohvale, brigu o

psihofizičkom zdravlju učenika, te sticanju uvida u nivo učeničkih predznanja (usvojenih i propuštenih sadržaja).

Fokus pri ocjenjivanju treba staviti na usvojenost praktične dimenzije u svakom stručnom predmetu, a proces vrednovanja i ocjenjivanja uskladiti sa specifičnim uvjetima praktične nastave za svaku stručnu školu. Preporuka je da se praktična nastava realizira i vrednuje kod poslodavca, u skladu s preporukama i epidemiološkim mjerama čak i kada se stručno-teorijska nastava realizira online. Praktični rad u pojedinim školama može biti vrednovan i na osnovu videosnimka rada učenika.

Za praktičnu nastavu prilagoditi broj ocjena odlascima kod poslodavca ili online nastavi, optimalno dvije ocjene u polugodištu.

Kalendar pismenih provjera i pravilnici otežavaju rad u uvjetima pandemije i potrebno je dopustiti nastavniku fleksibilnost uz poštivanje NPP-a.

Zbog gužvi u saobraćaju na početku školske godine, potrebno je razumijevanje u slučaju kašnjenja učenika na nastavu.

Učeniku koji neopravdano izostane s nastave izriče se odgovarajuća odgojno-disciplinska mjera, koja za sobom povlači snižavanje ocjena iz vladanja učenika i to:

- a. od 0 do 6 neopravdanih časova – vladanje primjerno
- b. od 7 do 13 neopravdanih časova izriče se ukor razrednika – vladanje vrlo dobro
- c. od 14 do 20 neopravdanih časova izriče se ukor odjeljenjskog vijeća – vladanje dobro
- d. od 21 do 26 neopravdanih časova izriče se ukor direktora – vladanje zadovoljava
- e. od 27 do 34 neopravdanih časova izriče se ukor nastavničkog vijeća – vladanje loše
- f. 35 i više neopravdanih časova – isključenje iz škole

U slučaju da školske zajednice prepoznaju da je određenom učeniku potrebno osigurati dodatnu stručnu podršku, u cilju zaštite mentalnog zdravlja potrebno je da kontaktiraju roditelje/staratelje učenika. Nakon pribavljene saglasnosti, škola se obraća nadležnom Centru za mentalno zdravlje, u skladu sa ustaljenom procedurom.

U slučaju da pedagog/psiholog procijeni da je u najboljem interesu djeteta osigurati učeniku stručnu podršku profesionalaca iz Centra za mentalno zdravlje ili Porodičnog savjetovišta, a roditelj/staratelj odbije da dostavi saglasnost za uključivanje učenika u stručni tretman, potrebno je da se škola obrati nadležnoj službi Centra za socijalni rad.

Vrlo je bitno prevenirati razvoj sagorijevanja na poslu dok je još uvijek visoka funkcionalnost, percepcija vlastitog učinka i uključenost u posao.

U slučaju da nastavnik, direktor, stručni saradnik ili drugi uposlenik škole primjeti da je pod intenzivnim stresom s kojim se teško suočava i da mu je potrebna dodatna podrška i pomoć, važno je da ih pedagog, psiholog, socijalni radnik škole ohrabre da se obrate nadležnom Centru za mentalno zdravlje. U Centar za mentalno zdravlje može se javiti bez uputnice nadležnog ljekara primarne zdravstvene zaštite.

Po potrebi se mogu pozvati stručnjaci iz Centra za mentalno zdravlje i Porodičnog savjetovišta, u cilju realizacije predavanja za učenike/nastavnike/roditelje/staratelje, u cilju zaštite njihovog psihofizičkog zdravlja.

3. HIGIJENSKO-EPIDEMIOLOŠKE SMJERNICE

3.1. Opće higijensko-epidemiološke smjernice za uposlenike

- Uposlenici škole dužni su da se pridržavaju propisa o nošenju zaštitnih maski u zatvorenom prostoru. Obavezno je nošenje maski preko usta i nosa u zatvorenom prostoru svo vrijeme za sve osobe koje borave u školi. Od obaveze nošenja maski izuzete su: osobe koje imaju problema sa disanjem zbog hroničnih bolesti, odnosno u slučajevima kada nošenje zaštitne maske ugrožava ili narušava zdravstveno stanje osobe koja je nosi (kod oboljenja respiratornog sistema - isključujući COVID-19, alergijskih reakcija i sl.) Privremeno je dozvoljeno skidanje maske prilikom konzumiranja jela i pića.
- Uposlenici su dužni mjeriti tjelesnu temperaturu u kućnim uslovima, prije dolaska u školu.
- Svi uposlenici koji imaju simptome respiratorne infekcije ili su pod rizikom da su mogli biti u kontaktu sa osobama pozitivnim na koronavirus ili su pod sumnjom da bi mogli biti zaraženi koronavirusom, trebaju da se obrate svom obiteljskom ljekaru. U tom slučaju ne dolaze u školu, samo je potrebno javiti se telefonom neposrednom rukovodiocu. Kod kuće trebaju ostati i osobe koje uzimaju lijekove kao što su paracetamol, ibuprofen ili aspirin, kako bi snizili tjelesnu temperaturu (ne odnosi se na osobe koje ove lijekove uzimaju u redovnoj terapiji-npr. srčani bolesnici koji preventivno uzimaju aspirin od 100 mg).
- Na svim ulazima u ustanovu potrebno je postaviti odgovarajuće dez-barijere, te obavještenja i upute kako koristiti dez-barijere. Preporuka je da dezinfekciono sredstvo bude na bazi hlora, a rastvor se priprema prema uputi proizvođača. Dez-barijera treba da ima odgovarajuću plastičnu podlogu sa natopljenom spužvom, te odvojeni dodatni dio za posušivanje obuće nakon prolaska dez-barijere (suha spužva). Za održavanje dez-barijere trebaju biti zaduženi zaposlenici za održavanje čistoće. Prilikom rukovanja dez-barijerom, zaposlenici na održavanju čistoće moraju koristiti rukavice i masku. Dez-barijere moraju biti postavljene na način da se ne mogu zaobići, preskočiti, izbjeći, moraju zadovoljavati kriterije minimalne dubine 2-4 cm. U dez-barijere za dezinfekciju obuće postavljaju se sintetičke spužve koje je neophodno fizički čistiti (ispirati) u toku 24 sata.
- Potrebno je pripremiti raspršivač sa rastvorom dezinfekcionog sredstva na bazi 70% alkohola i tim sredstvom našpricati ruke svakog zaposlenika, učenika i eventualno drugih osoba koje ulaze u ustanovu.
- Pri ulasku uposlenika obavezna je kontrola tjelesne temperature od strane nadležnog uposlenika, pomoću bezkontaktnog toplomjera. Ukoliko se kod uposlenika registruje povišena tjelesna temperatura, oni ne pristupaju svojim radnim obavezama, upućuju se da se obrate nadležnom ljekaru i napuštaju prostorije škole (ako nastupi promjena zdravstvenog stanja u toku radnog vremena, a koja indicira na COVID-19 ili sezonski grip, uposlenik je takođe dužan odmah napustiti školu i javiti se nadležnom ljekaru). Kada se povišena tjelesna temperatura registruje kod posjetilaca škole (trećih lica), boravak u školi im nije dozvoljen.
- Svi uposlenici moraju odmah po ulasku dezinficirati vlastite mobitele. Učenicima se ne preporučuje korištenje mobitela, s obzirom da su mobiteli veoma često higijenski neadekvatno održavani.
- Uposlenici trebaju redovno evidentirati vrijeme dolaska i odlaska iz škole, na odgovarajućoj listi koja se nalazi na ulazu u školu.
- Svi zaposlenici škole dužni su da ispunjavaju Listu kontakata za taj dan. U slučaju neželjene situacije, Lista može biti jedino sredstvo koje će poslužiti da se otkrije put prenosa i širenja infekcije.
- Kretanje van prostora škole će se svesti na najmanju moguću mjeru, u skladu sa radnim obavezama. Svaki zaposlenik je nakon povratka dužan proći dez-barijeru i dezinfekciju ruku. Nakon ulaska/povratka u školu, zaposlenici su dužni temeljito oprati ruke sapunom i vodom, najmanje 20 sekundi i dezinfikovati sredstvima za dezinfekciju ruku na bazi 70% alkohola.

- Prostorije je potrebno prozračivati što češće, a najmanje 2 puta dnevno, u trajanju od minimalno pola sata prije dolaska i nakon odlaska učenika ili, ako to vremenske prilike dozvoljavaju, potrebno je kontinuirano ostaviti prozor otvorenim.
- Škola treba osigurati da su na radnom mjestu sve površine čiste i higijenski ispravne.
- Najmanje tri puta dnevno čistiti i dezinficirati dodirne tačke u zgradama kao što su ručke na vratima, ručke na prozorima, slavine u toaletima i kuhinjama, tipke vodokotlića, daljinske upravljače, prekidače za struju, zvona na vratima, pultove za prijem stranaka te druge dodirne površine koje koristi veći broj osoba.
- Najmanje dva puta dnevno čistiti i dezinficirati dodirne površine kao što su: radne površine, pametne i druge telefone, laptove, tastature i kompjutere u skladu s uputama za korisnike.
- Potrebno je pojačati održavanje higijene u toaletima i obezbijediti dovoljnu količinu tečnog sapuna i ubrusa u toaletima. Preporučuje se isključiti uređaje za sušenje ruku toplim vazduhom, ukoliko postoje u toaletima.
- Uposlenici na održavanju čistoće imaju obavezu voditi evidenciju o prebrisavanju podova, toaleta i ostalih površina dezinfekcionim sredstvom. Sva radna odjeća se pere u školi. Posteljina i tekstil se pere na temperaturi od 60-90⁰, dva puta sedmično.
- Prostorije za sastanke i edukacije očistiti i dezinficirati nakon svakog sastanka.
- Staviti sredstva za dezinfekciju ruku na vidljiva mjesta svuda u školi i osigurati da se ova sredstva redovno nadopunjavaju.
- Za pranje ruku u toaletima osigurati toplu tekuću vodu i sapun, kao i papirne ubruse za jednokratnu upotrebu.
- Za dezinfekciju kontaminiranih površina i materijala ne treba koristiti bocu s raspršivačima, jer prskanje može dodatno proširiti virus i uzrokovati udisanje štetnih čestica i hemikalija.
- Krpe koje se koriste za brisanje različitih površina ne smiju se miješati.
- Postaviti kante za otpatke s poklopcima za sigurno odlaganje iskorištenih papirnih ubrusa i drugog otpada u toaletima i drugim prostorijama. Kante za otpatke se moraju prazniti najmanje jednom dnevno.
- Preporučuje se čišćenje i vlažno pranje, a potom dezinfekcija radnih prostorija, bez prisustva ljudi.
- Preporučuje se da se sastanci, dogovori i edukacije zaposlenika odvijaju e-komunikacijom i telefonom, a ukoliko je krajnje neophodno, onda uživo, uz obavezno pridržavanje mjera distanciranja, nošenja maske i provjetravanja prostora, te pojačane higijene ruku i higijene okoline.
- Boravak u zbornicama i drugim zajedničkim prostorijama potrebno je svesti na minimum. U istom zajedničkom prostoru (npr. zbornica), zaposlenici trebaju održavati fizički razmak od 2 metra.
- Posebnu pažnju pri provođenju mjera (maska, distanca, pranje i dezinfekcija ruku) trebaju obratiti nastavno osoblje i uposlenici koji rade u dvije ili više odgojno-obrazovnih ustanova paralelno.
- Izbjegavati rukovanje.
- Promovirati pravilno i redovno pranje ruku od strane uposlenika.
- Kašljati i kihati u unutarnju stranu lakta ili maramicu koju odmah nakon upotrebe treba baciti.
- Upućivati na edukaciju osoblje, roditelje i učenike o COVID-19 (simptomi, komplikacije, način prenošenja i spriječavanja prijenosa), putem validnih izvora kao što su federalne i kantonalne zdravstvene ustanove, Svjetska zdravstvena organizacija (SZO), UNICEF.
- Redovno informisati učenike i zaposlenike o trenutnoj epidemiološkoj situaciji vezanoj za SARS CoV 2 i COVID-19, te preventivnim mjerama koje su na snazi.

3.2. Zdravstveno-epidemiološke smjernice za uposlenike, roditelje i učenike škole

- Radnici, roditelji i učenici škole dužni su da se pridržavaju svih propisanih epidemioloških mjera, preporuka i smjernica nadležnih organa i institucija.
- Uposlenici i posjetioци škole dužni su da se pridržavaju propisa o nošenju zaštitnih maski u zatvorenom prostoru. Obavezno je nošenje maski preko usta i nosa u zatvorenom prostoru svo vrijeme za sve osobe koje borave u školi. Od obaveze nošenja maski izuzete su: osobe koje imaju problema sa disanjem zbog hroničnih bolesti, odnosno u slučajevima kada nošenje zaštitne maske ugrožava ili narušava zdravstveno stanje osobe koja je nosi (oboljenja respiratornog sistema, isključujući COVID-19, alergijske reakcije i sl.); u slučaju nemogućnosti skidanja maske bez pomoći druge osobe (npr. osobe sa intelektualnim poteškoćama ili smetnjama u razvoju); osobe sa oštećenjem sluha i učenici za vrijeme realizacije nastave iz predmeta Tjelesni i zdravstveni odgoj. Privremeno je dozvoljeno skidanje maske prilikom konzumiranja jela i pića.
- Učenici se ne okupljaju na ulazu u školu.
- Potrebno je ograničiti ulaske u školske prostorije svim osobama koje nisu uposlenici. Izuzetak bi bile ustanove i organizacije koje su zadužene za provođenje i kontrolu preventivnih i protivepidemijskih mjera, provođenje dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije (DDD poslova) i zdravstvenog nadzora nad vodom u objektu, praćenje i evaluaciju zdravstvenog stanja djece i uposlenika, te provođenje obaveznog vida preventivne zdravstvene zaštite u školama i aktivnosti edukativnog karaktera bliske aktuелnoj situaciji.
- Ulaz u školu treba biti konstantno zaključan. O ovome će biti postavljena obavijest na ulaznim vratima. Sve osobe koje ulaze u prostor ustanove (osim učenika i uposlenika), na ulazu prije ulaska trebaju ispuniti odgovarajući epidemiološki upitnik. Poželjno je mjeriti temperaturu beskontaktnim toplomjerom. Ukoliko je krajnje neophodan ulazak osobe u prostorije ustanove, isti će se obaviti uz maksimalne mjere predostrožnosti. U prostorije škole ući će samo jedna osoba u jednom trenutku. Posjetilac će kontaktirati samo sa jednom osobom koja treba da mu pruži uslugu, i to na udaljenosti od 2 metra i po mogućnosti u hodniku, a ne u kancelarijama, te nikako u prostorijama u kojima borave učenici. Ulazna vrata otvaraju se na poziv telefonom ili zvonom. Dostavu za potrebe ustanove preuzimaju nadležni uposlenici ustanove na vanjskim vratima, a ulaz je dozvoljen iznimno serviserima i ostalim službama za kojim postoji neodgodiva potreba (što podrazumijeva dosljednu provedbu protivepidemijskih mjera poput monitoringa zdravstvene ispravnosti vode za piće, provođenje obavezne promotivne zdravstvene zaštite mladih u školama i sl.), uz obaveznu mjeru dezinfekcije i nošenja zaštitne maske i zaštite za obuću.
- Učenici i uposlenici odmah nakon ulaska peru ruke sapunom i vodom i vrše dezinfekciju ruku u svojoj učionici. Koristeći stepenište, ne treba dodirivati rukohvate.
- Odgovornost je roditelja da na dnevnoj bazi kontrolišu tjelesnu temperaturu učenika prije i poslije škole. Vrijednosti temperature potrebno je upisati u za to namijenjenu svesku, te da školu obavezno obavijeste o eventualnim slučajevima infekcije COVID-19 u krugu porodice. Obaveza je roditelja da ne šalju učenike u školu ukoliko imaju bilo kakve simptome COVID-19 ili sezonske gripe, nego da se jave školskom dispanzeru i traže daljnja lječarska uputstva za liječenje učenika. Škole zadržavaju pravo da u svakom momentu mjere temperaturu učeniku, ukoliko učenik pokazuje vanjske manifestacije bolesti ili slabosti organizma. U slučaju da roditelji prijave školi da je porodica/učenik imala/o kontakt sa inficiranom osobom, učenik se preventivno upućuje na pohađanje online nastave u trajanju od 15 dana.
- Uprava škole i razrednici, dužni su obavijestiti roditelje o sljedećem:

-da ne dolaze u pratnji djeteta ako imaju simptome respiratorne bolesti (povišena tjelesna temperatura, kašalj, poteškoće u disanju, poremećaj osjeta njuha i okusa), ako im je izrečena mjera samoizolacije ili ako imaju saznanja da su zaraženi s COVID-19 ili su došli u kontakt sa COVID-19 pozitivnom osobom.

-da ne dovode dijete u školu ako dijete ima simptome respiratorne bolesti (povišena tjelesna temperatura, kašalj, poteškoće u disanju, poremećaj osjeta njuha i okusa, te ako je dijete zaraženo s COVID-19 ili došlo u kontakt sa COVID-19 pozitivnom osobom.

- Svi uposlenici i učenici koji imaju simptome respiratorne infekcije ili su pod rizikom da su mogli biti u **kontaktu sa osobama pozitivnim na koronavirus** ili su pod sumnjom da bi mogli biti zaraženi koronavirusom, trebaju da se obrate svom obiteljskom ljekaru. U tom slučaju ne dolaze u školu, samo je potrebno javiti se telefonom neposrednom rukovodiocu ili razredniku. Kod kuće trebaju ostati i osobe koje uzimaju lijekove kao što su paracetamol, ibuprofen ili aspirin, kako bi snizili tjelesnu temperaturu (ne odnosi se na osobe koje ove lijekove uzimaju u redovnoj terapiji-npr. srčani bolesnici koji preventivno uzimaju aspirin od 100 mg). Preporučuje se da škola podstiče i opravdava ovakve izostanke, a apeluje se na roditelje/staratelje i učenike da ovakve situacije ne zloupotrebljavaju.
- **„Kontakt“ u smislu COVID-19** je svaka osoba sa kojom je ostvaren kontakt na sljedeći način:
 - a) Osoba se nalazila u krugu od 1 metar i manje od druge osobe, duže od 15 minuta, bez upotrebe maske za lice ili je bila u direktnom fizičkom kontaktu sa drugom osobom. Ukoliko je osoba bila u kontaktu na ovako opisan način, spada u **„visoko rizični kontakt“**.
 - b) Ukoliko nije bila u kontaktu na prethodno opisani način (nego je samo prošla pored osobe, razgovarala sa osobom kraće od 15 minuta, na udaljenosti, posebno na otvorenom prostoru, osoba nije kašljala ni kihala, nije bila u prisnom fizičkom kontaktu-ljubljenje, grljenje, srdačno dugotrajno rukovanje i slično ili nije imala fizički kontakt), spada u **„nisko rizični kontakt“**.
- U zavisnosti od procjene rizika ili u bilo kojoj situaciji za koju se smatra da je sumnjiva, bez obzira na prethodni opis „kontakta“, potrebno je telefonski se javiti u zdravstvenu ustanovu.

Protokol postupanja u slučaju pojave simptoma

- Posebno treba obratiti pažnju na simptome respiratorne infekcije koji upućuju na COVID-19, a to su groznica (izmjerena povišena tjelesna temperatura ili osjećaj groznice ili drhtavica) ili najmanje sljedeće: bolno grlo, kašalj, curenje iz nosa ili zapušanje nosa, kratak dah, otežano disanje, bol u mišićima, gubitak okusa i mirisa, mučnina, povraćanje i proliv.
- Kod osobe sa povišenom temperaturom (**37,2 °C**) i većom, izmjernom bezkontaktnim toplomjerom, preporučuje se mjerenje temperature i standardnim toplomjerom pod pazuhom, te se o povećanoj temperaturi zaključuje na osnovu rezultata mjerenja pod pazuhom.
- Roditelji / staratelji imaju obavezu izmjeriti tjelesnu temperaturu djetetu svaki dan prije polaska u školu, te vrijednost izmjerene temperature upisati u za to namijenjenu svesku.
- Ukoliko učenik razvije bilo koji od simptoma COVID-19 ili sezonske gripe tokom boravka u školi, učenik se izoluje u posebnu prostoriju (za Srednju medicinsku školu-Jezero: **Trim-kabinet**), a nastavnik kontaktira drugo ovlašteno lice škole (dežurni

profesor, pedagog, socijalni radnik, pomoćnik direktora) da pozove roditelje/staratelje učenika/ice da odmah dođu po učenika u školu i obrate se nadležnom ljekaru. Dok ovlašteno lice škole kontaktira roditelje i dok roditelji ne preuzmu učenika, za učenika se obezbjeđuje briga od strane dežurnog profesora ili pedagoga ili socijalnog radnika. Neophodno je provjeriti zdravstveno stanje ostalih učenika i zaposlenika i svaki sumnjivi slučaj izolovati.

- Nakon dolaska roditelja u Srednju medicinsku školu-Jezero, po učenika sa simptomima COVID-a 19 ili sezonske gripe, a koji je proveo izvjesno vrijeme u prostoriji predviđenoj za takve situacije – Trim kabinet, potrebno je na adekvatan način izvršiti dezinfekciju kabineta. Dok se ne izvrši dezinfekcija i prozračivanje te prostorije, nije dozvoljen ulazak u nju.
- Ukoliko dođe do potvrde infekcije COVID-19 kod učenika i/ili nastavnika, ostatak odjeljenja nastavlja raditi po ustaljenom modelu, uz nastavak poštivanja svih epidemioloških mjera. Ukoliko bi se pojavilo više slučajeva sa istom epidemiološkom poveznicom, neophodno je slijediti upute Doma zdravlja i JUZZJZKS.
U oba slučaja neophodno je pratiti zdravstveno stanje te grupe učenika i nastavnog osoblja narednih 14 dana (obrazac: Lista za praćenje zdravstvenog stanja).
- Koordinator za kontrolu provođenja i nadzora nad provođenjem preporuka o svakoj sumnji na COVID-19 kod zaposlenika i učenika obavještava odmah mailom i telefonom nadležnog epidemiologa u Domu zdravlja i kontakt-osobu JUZZJZKS. Hitno i neizostavno, koordinator obaveštava nadležnog epidemiologa iz Doma zdravlja u slučaju grupiranja sumnje ili zaraze sa COVID-19 (dva ili više zaposlenika i/ili učenika sa sumnjom, iz iste grupe, razreda, učionice ili zgrade).
- U slučaju saznanja za mogućeg prenositelja, tj. mogućeg izvora infekcije, svaki uposlenik dužan je odmah obavijestiti rukovodstvo ustanove.
- U slučaju da rukovodstvo škole ima bilo kakve epidemiološke sumnje ili dileme prilikom realizacije neposrednog odgojno-obrazovnog procesa u vezi sa infekcijom COVID-19, mogu da kontaktiraju nadležne epidemiologe na području općine na čijem se području škola nalazi. Obaveza je rukovodstva i svih radnika škole da ukoliko se dese slučajevi infekcije u pojedinim grupama ili kod pojedinih nastavnika, održavaju situaciju mirnom i staloženom, bez širenja panike, da postupaju po epidemiološkim smjernicama i mjerama i organizaciono obezbijede nastavak daljeg školovanja učenika koji nisu bili izloženi.
- Tim za praćenje implementacije Kriznog plana na nivou svake škole dužan je da vodi evidenciju u skladu sa tabelama Kontrolne liste za upravljanje odgovorom na COVID-19, dostavljeno od JU ZZJZKS.
- Škola je dužna voditi evidenciju o broju učenika i radnika (posebno za nastavnike, posebno za ostale radnike) oboljelih od COVID-19 i na poziv Ministarstva ili JU ZZJZKS o istom će dostaviti izvještaj i informacije.
- Za dodatna pitanja i podršku u smislu provođenja važećih higijensko-epidemioloških mjera i provođenje osnovnih principa prevencije, škola se može obratiti JU ZZJZKS, na e-mail adrese Zavoda.

- Poželjno je da u učionici budu i vizuelni materijali poput postera i brošura, koji ukazuju na važnost održavanja fizičke distance i potrebe održavanja lične higijene. U svakoj učionici na ulazu kraj vrata stoji sto sa dezinfekcionim sredstvom, za slobodnu upotrebu učenicima i nastavnicima. Učenici trebaju sjediti u prozračenim učionicima.

3.3.Čišćenje i dezinfekcija prostorija u kojima je boravila osoba pod sumnjom na zarazu COVID-19

Budući da virus COVID-a 19 može preživjeti na površinama različitih materijala najmanje 2-3 dana, površine potencijalno kontaminirane virusom COVID-19 treba očistiti i dezinficirati. Nakon što je osoba pod sumnjom na COVID-19 napustila prostorije u kojima je boravila, u njih se ne smije dopustiti ulazak drugih osoba sve dok te prostorije ne budu očišćene i dezinficirane.

Neutralni deterdžent i vodu treba koristiti za generalno čišćenje, a za dezinfekciju treba upotrebljavati sredstva koja su odobrena i efikasna protiv COVID-19. Dezinfekciona sredstva koja preporučuje Evropski centar za prevenciju i kontrolu bolesti (ECDC) zasnivaju se na sljedećim aktivnim supstancama:

- Natrijum hipohlorit 0,05-0,5%
- Etanol 70%
- Glutaraldehid 2%/
- Izopropanol 50%
- Benzalkonijum hlorid 0,05%
- Natrijum hlorid 0,23%

Prilikom korištenja sredstava za čišćenje i dezinfekciju važno je:

- Pridržavati se uputa za korištenje koje je naveo proizvođač sredstva.
- Izbjegavati kontakt sredstva s očima i kožom, te ga držati dalje od dohvata djece.
- Ne miješati različita sredstva za čišćenje, te provjetravati prostorije u kojima se koristi sredstvo za čišćenje.
- Za dezinfekciju kontaminiranih površina ili materijala izbjegavati upotrebu raspršivača, proučiti kontaktno vrijeme i ostaviti da sredstvo djeluje prema uputama proizvođača.
- Dezinfekcija se provodi registriranim dezinfekcijskim sredstvom koje djeluje na viruse prema uputama proizvođača.
- Alternativno se može koristiti i 0,05 % natrijev hipoklorit (5% izbjeljivač koji se koristi u domaćinstvima razrijeđen s vodom u omjeru 1:100) ili 70% etilni alkohol za osjetljive površine

Čišćenje prostora:

Za čišćenje je potrebno pripremiti: rukavice, zaštitne maske, radnu odjeću, plastične vrećice, krpe, deterdžent i dezinfekcijsko sredstvo, kantu sa vodom i brisače za pod. Ako se čiste površine i predmeti koje je koristila bolesna osoba onda se preporučuje i nošenje zaštitnih naočara. Ako je maska navlažena ili zaprljana, mora se odmah zamijeniti novom čistom i suhom maskom.

Upute za čišćenje:

- Prije početka čišćenja, staviti hiruršku masku i rukavice. Izbjegavati dodirivanje lica i očiju tokom čišćenja.
- Držati prozore otvorenim da se prostor provjetrava i/ili uključiti ventilaciju.
- Očistiti pod neutralnim deterdžentom, te nakon toga dezinficirati prema uputama proizvođača za pripremu sredstava za dezinfekciju.
- Čišćenje i dezinfekciju poda provoditi od jednoga kraja prostorije do drugog. Izbjegavati prelazak s područja koje nije očišćeno na očišćeno područje kako ne bi ponovno došlo do kontaminacije očišćenog područja.
- Očistiti toalete, uključujući WC školjku i sve dostupne površine u toaletu neutralnim deterdžentom, te nakon toga dezinficirati.
- Nakon čišćenja, pažljivo skinuti zaštitnu opremu, staviti u dvostruku plastičnu kesu i ostaviti 72 sata prije pranja, a zatim oprati ruke sapunom i toplom tekućom vodom u trajanju od minimum 20 sekundi.
- Ukoliko su se upotrebljavale rukavice za višekratnu upotrebu treba ih očistiti sapunom i vodom i dekontaminirati 0,5% rastvorom natrijum-hipohlorita.
- Radnu odjeću treba mehanički oprati (90°C) uz dodatak deterdženta za veš. Nakon toga, oprati ruke sapunom i toplom vodom, presvući se i istuširati.
- Ukoliko se koriste rukavice za jednokratnu upotrebu, one se nakon završetka čišćenja bacaju u duplu plastičnu kesu, a ruke se temeljito operu sapunom i toplom vodom u trajanju od 20 sekundi.
- Zatim skinuti hiruršku masku i ubaciti u duplu plastičnu kesu. Maska se skida odgovarajućom tehnikom: ne dirati prednji dio, već otkopčati masku i staviti je u plastičnu kesu, a zatim opet oprati ruke sapunom i toplom vodom.
- Otpad nastao tokom čišćenja (krpe, jednokratne rukavice, hirurške maske i dr.) koji je odvojen u duplu plastičnu kesu (koja je dobro zavezana ili obmotana ljepljivom trakom), može se nakon 72 sata odložiti u kante sa komunalnim otpadom.
- Istuširati se i odmah presvući odjeću odmah nakon čišćenja. Ostaviti prozor da se prostorija temeljito prozrači.

Na osnovu Instrukcije za postupanje, MO KS, br. 11-03/02-33-329-1211/21, od 21.09.2021. godine, te Aneksa I metodološkog uputstva ZZJKS-a za prevenciju i kontrolu infekcije sa SARS-CoV 2 i oboljenja COVID-19 u osnovnim i srednjim školama u Kantonu Sarajevo, br. 01.4-5705-1/21, od 15.09.2021. godine, dopunjava se Krizni plan pripravnosti i odgovora na COVID-19 sa sljedećim odredbama Aneksa:

1. Ukoliko je učenik bolestan kod kuće sa sumnjom ili dokazanim oboljenjem COVID-19:

- Učenik ne dolazi u školu, javlja se porodičnom ljekaru koji određuje dalju dijagnostiku i liječenje;
- Roditelj obavještava školu o razlogu izostanka učenika iz škole;
- Ostali učenici iz razreda i nastavnici koji predaju tom razredu, u slučaju provođenja i pridržavanja epidemioloških mjera u školi, nastavljaju nastavu, uz pojačan nadzor nad njihovim zdravstvenim stanjem narednih 14 dana (popunjavanjem ček-liste zdravstvenog stanja), te nastavak vođenja Liste kontakata zaposlenika.
- U slučaju neprovođenja i nepridržavanja epidemioloških mjera, odjeljenje i nastavnici koji tom odjeljenju predaju, idu 14 dana na „on line“ način rada od momenta zadnjeg rizičnog kontakta sa dokazano pozitivnim učenikom.

2. Ukoliko se kod učenika tokom boravka u školi pojave simptomi koji upućuju na COVID-19:

- Učenik se smjesti u prostoriju za izolaciju do dolaska roditelja, te se preporučuje telefonsko javljanje porodičnom ljekaru na dalje dijagnosticiranje i liječenje;
- Ostali učenici iz razreda i nastavnici koji predaju tom razredu, u slučaju provođenja i pridržavanja epidemioloških mjera u školi, nastavljaju nastavu, uz pojačan nadzor nad njihovim zdravstvenim stanjem narednih 14 dana (popunjavanjem ček-liste zdravstvenog stanja), te nastavak vođenja Liste kontakata zaposlenika.
- U slučaju neprovođenja i nepridržavanja epidemioloških mjera, odjeljenje i nastavnici koji tom odjeljenju predaju, idu 14 dana na „on line“ način rada od momenta zadnjeg rizičnog kontakta sa dokazano pozitivnim učenikom.

3. Ukoliko se u istom odjeljenju u toku 6 dana pojavi još jedan ili više slučajeva učenika sa sumnjom ili dokazanim oboljenjem COVID-19, cijelo odjeljenje ide 14 dana u izolaciju i prati on line nastavni proces.

4. Ukoliko je roditelj/staratelj ili član domaćinstva učenika pod sumnjom na COVID-19 ili je dokazano pozitivan:

- Učenik se smatra visoko rizičnim kontaktom i ne dolazi u školu;
- Roditelj telefonom obavještava školu o razlogu izostanka učenika iz škole, telefonom kontaktira porodičnog ljekara;
- Testiranje i retestiranje kontakata se ne obavlja;

-Ostali učenici iz razreda i nastavnici koji predaju tom razredu, u slučaju provođenja i pridržavanja epidemioloških mjera u školi, nastavljaju nastavu, uz pojačan nadzor nad njihovim zdravstvenim stanjem narednih 14 dana (popunjavanjem ček-liste zdravstvenog stanja), te nastavak vođenja Liste kontakata zaposlenika.

5.Ukoliko je nastavnik ili drugi zaposlenik škole bolestan kod kuće sa sumnjom ili dokazanim oboljenjem COVID-19:

-Zaposlenik ne dolazi na posao;

-Zaposlenik se telefonom javlja porodičnom ljekaru;

-Zaposlenik školu obavještava o razlogu svog izostanka s posla;

-Retestiranje se ne obavlja

-Učenici kojima taj nastavnik predaje i ostali nastavnici i uposlenici, u slučaju provođenja i pridržavanja epidemioloških mjera u školi, nastavljaju nastavu i posao, uz pojačan nadzor nad njihovim zdravstvenim stanjem narednih 14 dana (popunjavanjem ček-liste zdravstvenog stanja), te nastavak vođenja Liste kontakata zaposlenika.

- U slučaju neprovođenja i nepridržavanja epidemioloških mjera, odjeljenje kojem taj nastavnik predaje i ostali nastavnici koji tom odjeljenju predaju, idu 14 dana na „on line“ način rada od momenta zadnjeg rizičnog kontakta sa dokazano pozitivnim učenicom.

6.Ako je član domaćinstva nastavnika ili zaposlenika pod sumnjom na COVID-19 ili je dokazano pozitivan:

-Nastavnik ili drugi zaposlenik, ako nisu vakcinisani se smatraju visoko rizičnim kontaktom i ne dolaze u školu na posao;

-Zaposlenik telefonom obavještava školu o razlogu izostanka s posla, telefonom kontaktira porodičnog ljekara:

-Testiranje i retestiranje „kontakata“ se ne obavlja;

-Učenici iz razreda kojem taj nastavnik predaje i ostali zaposlenici, u slučaju provođenja i pridržavanja epidemioloških mjera u školi, nastavljaju nastavu i posao, uz pojačan nadzor nad njihovim zdravstvenim stanjem narednih 14 dana (popunjavanje ček-liste zdravstvenog stanja) te nastavak vođenja Liste kontakata zaposlenika.

-Nastavnik ili drugi zaposlenik škole koji su vakcinisani sa dvije doze vakcine, a od druge doze je prošlo najmanje 14 dana, ne idu u izolaciju, čak i u slučaju bliskog kontakta sa oboljelim. Oni se u narednih 14 dana pojačano pridržavaju higijensko-epidemioloških mjera i prate eventualnu pojavu simptoma. U slučaju pojave simptoma, ostaju kod kuće.

Napomena:

U skladu sa epidemiološkom situacijom vezanom za COVID-19 i uputama nadležnih institucija, moguće su izmjene i dopune ovog Plana, što će biti blagovremeno i adekvatno oglašeno.